

ВОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 85 0 К 082239 23 Квлз
Бања Лука, 23.09.2024. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Даниеле Миловановић као предсједнице вијећа, те Обрена Бужанина, др Вељка Икановића, Светлане Марић и Душка Бојовића, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић у кривичном предмету против осуђеног С. К., због кривичног дјела угрожавање јавног саобраћаја из члана 402. став 5. у вези са ставом 1. и 3. Кривичног законика Републике Српске, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости бранилаца осуђеног, адвоката Миљкана Пуцара, Славка Јандрића и Славице Љубишић из Заједничке адвокатске канцеларије Пуцар Бања Лука, поднесеном против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 К 082239 23 Кж од 16.06.2023. године, у сједници вијећа одржаној дана 23.09.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Уважава се захтјев за заштиту законитости бранилаца осуђеног С. К., укидају се пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 К 082239 23 Кж од 16.06.2023. године и Основног суда у Добоју број 85 0 К 082239 19 К од 22.12.2021. године, те предмет враћа Основном суду у Добоју на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Добоју 85 0 К 082239 19 К од 22.12.2021. године оглашен је кривим оптужени С. К. због кривичног дјела угрожавање јавног саобраћаја из члана 402. став 3. у вези са ставом 1. и 5. Кривичног законика Републике Српске и изречена му је казна затвора у трајању од 10 (десет) мјесеци и казна одузимања возачке дозволе у трајању од 1 (једне) године, с тим да се вријеме проведено у затвору не урачунава у вријеме трајања ове казне. Истом пресудом оптужени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 2.682,89 КМ, а оштећена П. М. је са имовинскоправним захтјевом упућена на парницу.

Пресудом Окружног суда у Добоју 85 0 К 082239 23 Кж од 16. јуна 2023. године, уважавањем жалбе окружног јавног тужиоца у Добоју и дјелимичним уважавањем жалбе браниоца оптуженог преиначена је пресуда Основног суда у Добоју број 85 0 К 082239 19 К од 22.12.2021. године (очигледном омашком наведено од 22.12.2022. године) у погледу одлуке о кривичној санкцији, тако што је оптуженом С. К., због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја из члана 402. став 3. у вези са ставом 1. и 5. Кривичног законика Републике Српске, за које је том пресудом оглашен кривим, на основу истог законског прописа и уз примјену одредаба члана 46. став 2. и члана 52. став

1. истог законика, изречена казна затвора у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) мјесеци и казна забране управљања моторним возилом у трајању од 1 (једне) године, у коју се не урачунава вријеме проведено на издржавању казне затвора. У преосталом дијелу првостепена пресуда је остала неизмјењена.

Против те пресуде браниоци осуђеног, адвокати Заједничке адвокатске канцеларије Пуцар из Бања Луке: Миљкан Пуцар, Славко Јандрић и Славица Љубишић, поднијели су захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) због повреде Кривичног законика РС и повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број: 51/12, 91/17, 66/18 и 15/21 у даљем тексту: ЗКП РС), с приједлогом да Врховни суд Републике Српске у цјелости уважи Захтјев на начин да преиначи правоснажну пресуду и уважи изјављену жалбу одбране у цјелости, или да укине другостепену и првостепену пресуду и предмет врати на поновно расправљање и одлучивање.

У одговору на Захтјев републички јавни тужилац Живана Бајић је оспорила основаност Захтјева, те предложила да се Захтјев одбије у смислу одредби члана 355. ЗКП РС.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се примјеном одредби члана 354. став 1. ЗКП РС ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позива подносилац Захтјева, те након што је размотрио списе предмета са пресудама против којих је Захтјев поднијет, одлучио је као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. ове законске одредбе. Ограничењима из става 2. искључена је могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку), док је ограничењима из става 3. искључена могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају поднесеним Захтјевом бранилаца осуђеног означена су оба наведена законска основа побијања правоснажне пресуде по овом ванредном правном лијеку. При томе повреда Кривичног законика није конкретизована на неки од облика ове повреде садржаних у члану 312. ЗКП РС, али разлозима у образложењу Захтјева се сугерише повреда Кривичног законика из тачке г) цитиране законске одредбе, тврдњом да другостепени суд приликом одмјеравања казне није цијенио све околности конкретног случаја у смислу одредби члана 52. и 53. став 3. КЗ РС и није их вредновао на адекватан начин.

Поведа права на одбрану као битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1 тачка г) ЗКП РС, према аргументима Захтјева наведеним у образложењу, се темељи на тврдњи да је повријеђен принцип „једнакости оружја“

(процесне једнакости странака из члана 14. ЗКП РС) на штету осуђеног, на начин што одбрани није дозвољено да проведе саобраћајно вјештачење по вјештаку који је предложила, а које одбијање није образложено.

Захтјев је основан.

Право на одбрану садржано у принципу „једнакост оружја“ који манифестује једнак процесни положај странака током суђења, обухвата читав спектар процесних права која оптуженом обезбјеђују једнаке процесне могућности током поступка у припреми и представљању случаја који је предмет оптужбе. То право на одбрану првенствено обухвата (али се не ограничава) на следећа права: право на довољно времена и одговарајуће могућности за припремање одбране, право да позива и испитује свједоке, право на ангажовање вјештака, право присуствовања суђењу, право приступа документацији и другим доказима који му могу помоћи у припреми одбране, право на браниоца, те право на присуствовање расправи у жалбеном поступку на којој је присутан тужилац. Повреда ових права, али и других права оптуженог која су у функцији осигурања једнаког процесног положаја странака током суђења, представља посебан облик битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која има за посљедицу укидање пресуде донесене уз ове повреде поступка.

У конкретном случају, претходно оспоривши као паушалан налаз и мишљење саобраћајног вјештака оптужбе, бранилац оптуженог је на главном претресу од 02.09.2021. године предложио да се обави саобраћајно вјештачење са увиђајем на лицу мјеста од стране вјештака Анте Матића из Усоре који се налази на листи сталних судских вјештака. Након што се јавни тужилац сагласио са приједлогом одбране за новим саобраћајним вјештачењем, али противећи се личности изабраног вјештака и предложио да суд одреди вјештака који ће провести предметно вјештачење, првостепени суд је рјешењем (које на записник није образложио) прихватио приједлог одбране те одредио да ће се провести вјештачење са увиђајем на лицу мјеста, али по вјештаку Вучен Недељку из Бања Луке. У разлозима своје пресуде првостепени суд образлаже да је вјештака Вучен Недељка изабрао након приговора окружног јавног тужиоца на приједлог одбране да вјештачење изврши Анте Матић вјештак из Усоре. Одбијајући као неоснован жалбени приговор одбране да је на описани начин првостепени суд повриједио начело једнакости из члана 14. став 1. ЗКП РС другостепени суд образлаже да је, према садржају записника о главном претресу, одбрана препустила суду одлуку о избору вјештака саобраћајне струке за потребе одбране и прихватила да то вјештачење изврши вјештак Вучен Недељко.

Основан је приговор Захтјева заснован на тврдњи да је у поступку доношења побијане правоснажне пресуде повријеђено право на одбрану осуђеног када му суд није пружио једнаке могућности извођења доказа саобраћајног вјештачења као и тужиоцу, јер му је противно одредбама члана 14. став 1. ЗКП РС ускраћено право на провођење овог доказа по вјештаку којег је он изабрао.

Наиме, из права оптуженог на једнакост у поступању садржаног у одредби члана 14. став 1. ЗКП РС произлази обавеза за суд да обезбједи једнак процесни третман оптуженом као и тужиоцу у погледу предлагања и извођења доказа, чиме није искључена могућност законских ограничења овог права на извођење доказа, али под условом да се та законска ограничења, садржана у одредби члана 278. став 2. ЗКП РС (да се понуђени доказ одбије као непотребан) једнако примјењују на обе процесне

странке. У конкретном случају суд је прихватио приједлог одбране за ново саобраћајно вјештачење (дакле није закључио да је тај доказ непотребан), али без законског упоришта и без ваљаног образложења није прихватио вјештака којег је одбрана изабрала. На наведени начин суд је, како то Захтјев оправдано истиче, повриједио право на одбрану осуђеног у виду кршења принципа једнакости у поступању. У односу на приједлог одбране за вјештачење по вјештаку којег је одбрана изабрала првостепени суд се могао одредити на начин да одбије доказни приједлог у цјелини као непотребан (уз обавезу да образложи разлоге одбијања), или да прихвати тај приједлог у цјелини, а само примјеном института изузећа из члана 37. ЗКП РС, који се на основу члана 42. ЗКП РС сходно примјењује и на вјештаке, могао је предложеног вјештака изузети. Из околности конкретног предмета произлази да таквог приједлога за изузеће наведеног вјештака одбране није било, па само противљење јавног тужиоца у погледу изабране личности вјештака (на што се првостепена позива у образложењу), уз паушалне и ничим поткријељене сумње у објективност изабраног вјештака одбране, не може представљати разлог суду да не прихвати вјештака којег је одбрана изабрала. Надаље, супротно становишту побијане другостепене пресуде овај суд налази да садржај записника о главном претресу од 02.09.2021. године, не указује да је одбрана препустила суду одлуку о избору вјештака саобраћајне струке за потребе одбране и прихватила да то вјештачење изврши вјештак Недељко Вучен, јер констатација на записнику да одбрана инсистира на предложеној личности вјештака, указује на сасвим јасну опредјељеност одбране да се вјештачење повјери вјештаку Анти Матићу, а да препуштање одлуке суду у погледу избора личности вјештака у употребљеном контексту има само евентуални карактер, који би подразумијевао случај да се из оправданих, на закону заснованих разлога не прихвати (изузме) предложени вјештак.

Из наведених разлога овај суд налази да је основан захтјев за заштиту законитости бранилаца осуђеног којим указују да је у поступку доношења побијане правоснажне пресуде учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), ради чега је овај суд уважавањем Захтјева на основу члана 356. став 1. ЗКП РС укинуо првостепену и другостепену пресуду и предмет вратио на поновно суђење првостепеном суду.

У поновном поступку првостепени суд ће поступак провести примјеном одредби члана 357. ЗКП РС, а у погледу саобраћајног вјештачења по приједлогу одбране отклонити учињену битну повреду одредаба кривичног поступка, на коју је указано у овој пресуди, тако што ће одбрани омогућити извођења доказа саобраћајно вјештачење по вјештаку којег одбрана изабере.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Даниела Миловановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић